

Gozdarski inštitut Slovenije

V dvorani Gozdarskega inštituta je v četrtek, 23. novembra, potekalo znanstveno posvetovanje z naslovom Vpliv mehanskih poškodovanj na rast drevesa in kakovost lesa. Posvetovanje je organiziral Gozdarski inštitut v sodelovanju z Zvezo gozdarskih društev Slovenije. Predstavljenih je bilo devet referatov in en koreferat. Kljub dobri udeležbi na posvetu (okoli 90 sodelujočih) je bila udeležba še vseeno nekoliko pomanjkljiva, saj so sodelovali predvsem predstavniki gozdarstva.

Zavod za tehnično izobraževanje je med 15. in 17. novembrom organiziral strokovni posvet Varstvo zraka v Sloveniji. Posvet je bil namenjen vsem, ki delajo na

področju varstva okolja in urejanja prostora na lokalni in državni ravni. Na posvetu je sodeloval tudi Gozdarski inštitut (dr. Simončič, Mavsar) s predstavitvijo monitoringa zdravstvenega stanja gozdov in razvoja zdravstvenega stanja gozdov v preteklem desetletju.

Oktober se je Gozdarski inštitut okreplil na področju kadrov, saj smo dobili kar dva nova doktorja znanosti, in sicer dr. Polono Kalan in dr. Lada Kutnarja.

V galeriji Gozdarskega inštituta pa bo do 15. decembra na ogled tretja klubska razstava Fotokluba AT-Canon. Vabljeni!

Robert Mavsar

Stališča in odmevi

Divji petelin - ali ga bo povozil Čas?

Magister Čas težko sprejema drugačna razmišljanja od svojih, četudi so argumentirana (GV 5-6/2000). Še huje je, če tako razmišljajo gozdarji, ki niso novi, ampak se jih nekaj že leta ukvarja s podobno tematiko. Tone Kladnik je diplomiral na temo proučevanja ekologije divjega petelina in redno spremlja dogajanje v svojem okolju, Mirko Perušek je priznan in uveljavljen ornitolog s podobnimi nočnimi navadami (veliko neprespanih noči za proučevanje ptic) in celodnevni iskanji skrivnosti ptičjega življenja, Darij Krajčič pa ne mara nelogičnih zaključkov.

Kratek opis habitatov, primernih za divjega petelina, je bil potreben, ker smo z njim želeli opozoriti na nekatere napačne zaključke o vzrokih upadanja populacij v nižjih nadmorskih višinah. Pri tem se moramo odločiti, ali petelina sploh želimo imeti ali ne. In če se zanj odločimo, so potrebni ukrepi. Ponovno poudarjamo, da petelina tam ne bo, če zanj s sekuro, puško in drugimi ukrepi nič ne naredimo.

Pri strokovnih razpravah moramo jasno vedeti, o čem se pogovarjamo, in si prizadevati, da ima ista beseda vedno enak pomen. Tako intenzivno gozdarstvo (na začetku članka GV 5-6/2000) in ekstenzivno gozdarstvo (na koncu članka) ne moreta biti hkrati vzroka za upadanje populacij divjega petelina, saj imata nasproten pomen (antonima).

Kje mag. Čas vidi, da zagovarjamo goloseke, nam ni znano. Kolegi, ki nas poznajo, vedo, za kaj se zav-

zemamo, Času pa naj bo to uganka.

Strinjamo se, da so za divjega petelina primerni vrzelasti sekundarni iglasti gozdovi. Vedeti pa moramo, da so ti večinoma antropogenega porekla. Nastali so s sekuro in večinoma s sadnjo smreke (kako umazano in zastarelo), in ne kot naravi prepuščeni gozdovi. Zato ne moremo govoriti o naravni starostni strukturi tega gozda. Tudi druge vrzelaste sestoje z jasami jagodičevja, ki so primerni za divjega petelina, je, razen v bojni coni, oblikoval človek. Pa to ne zaradi petelina, ampak zaradi lastnega preživetja. Res pa je, da je teh jas zlasti zaradi naraščanja lesnih zalog vse manj.

Pri vplivu gozdnih cest na razvoj populacij divjega petelina iz Časovega članka ne moremo natančno razbrati, ali so te za petelina dobre ali ne. Verjetno bosta Zavod za gozdove Slovenije ali Lovska zveza Slovenije ponovno dobila obširen obrazec, nov opazovalni list. Negativni vpliv vsakoletnega poseganja v gozd zaradi večje odprtosti gozdov z gozdnimi cestami je prej posledica napačnega načrtovanja in izvajanja gozdnih del kot pa izgradnje cest.

Tudi zagovarjanje žičnega spravila, ki naj bi bil boljši za petelina, po našem mnenju ni pravilno. V Dinaridih, kjer so subpopulacije divjega petelina najbolj ogrožene, tovrstno spravilo v okolici rastišč divjega petelina sploh ni primerno (večinoma manjši nakloni, že zgrajeno omrežje cest in vlak ipd.).

Zagovarjanje naravnih parkov med 1.400 m n. v. in

zgomjo gozdno mejo po našem mnenju ni pravilno. (*Kakšni naravni parki? Zakonodaja opredeljuje krajski, regijski, narodni park.*) Gorski gozd se v veliki meri sam strukturira v primeren habitat za petelina, ker je po strukturi podoben tajgi (optimalni areal divjega petelina), zato je zanj potrebno samo prilagojeno načrtovanje in gospodarjenje po načelu **dinamične trajnosti življenjskih prostorov**. Seveda se moramo pri tem zavedati, da mnogim ljudem ta gorski gozd pomeni tudi vir preživetja.

Za rastišča divjih petelinov pod to mejo, kjer številčnost populacije veliko hitreje upada, avtor ne podaja pravih rešitev (borovnice je malo, kjer pa je, pa praktično ne rodi, malo je tudi mravljišč idr.). Seveda ne, ker so povezane z delom in sekiro, ki sta najbrž preumazani kategoriji. Pri tem pa je potrebno raziskovati tudi na terenu, razmišljati, vložiti precej truda, in ne le vrteti zmeraj istovrstne številke, ki jih je zbirala cela vojska različno usposobljenih ljudi.

Tudi ugotavljanje trenda številčnosti populacije na podlagi podatkov popisov na rastiščih v dveh zaporednih letih se nam ne zdi korektno. Pri tem gre lahko tudi za običajna medletna nihanja populacije ali za napako popisa, nesmiselno pa je pozitiven trend na osnovi dveh štetij v dveh zaporednih letih pripisati izboljšanju stanja še primernih habitatovskih razmer. Verjetno smo naravovarstveno zavedni gozdarji in lovci na Slovenskem prijeli stvar v roke in v enem letu izboljšali stanje. Le v Dinaride glas mag. Časa ni prispel, saj se s temi rastišči pod 1.400 m n. v. ne splača preveč ukvarjati.

Negativni vpliv na populacije divjega petelina naj bi se povečal "zaradi ekstenzivnega (brezobzirnega) gospodarjenja v gozdu v času petja in gnezdenja spomladi (za 18,6 %)". Tu verjetno niso vključene motnje s strani popisovalcev na vseh 592 rastiščih v Sloveniji v najbolj občutljivem obdobju, kar je za tako ogroženo vrsto, kot je divji petelin, zelo pomembno. Izdaja "postelj" oziroma "spalnic" petelinu gotovo ne koristi. Vendar namen posvečuje sredstvo. Pomembno je, da številke pribajajo, divji petelin pa žal odhaja, najbolj viden krivec pa je po Časovem mnenju gozdar s sekiro, za katerim ostanejo panji.

Vnaprejšnje omalovaževanje avstrijskih izkušenj in raziskav s psihološkimi projekcijami ni niti etično niti objektivno in je za kritičnega raziskovalca nedopustno. Velik del življenjskih prostorov vseh štirih vrst gozdnih kur je prekinjen z državno mejo in s tem tudi z različnim sistemom gospodarjenja z gozdom in divjadjo. Zato je skupna obravnava še toliko bolj pomembna.

Pri opredeljevanju vloge gozdarja v družbi se zastavlja vprašanje, zakaj so se v človeški zgodovini sploh

pojavi gozdarji. Iz potrebe, da bi dognali in pokazali, **KAKO trajnostno GOSPODARITI Z naravnim virom, GOZDOM**. Samo za konzervatorsko delo, značilno za parke, gozdarja ni treba. Te naloge, ki jih je bistveno manj, lahko opravlja npr. tudi biolog, geograf, amaterski ljubitelj narave ..., ki o gozdu ve malo ali nič.

Gozdarska stroka in zlasti operativa bi se morali upreti takšnim konzervatorskim doktrinom. Da ne bo čas povozil kar gozdarske stroke, saj lahko po Časovem zavzemanju za naravne parke, ki naj bi pokrivali "le 1,5 % površine Slovenije", pride nekdo drug s podobno logiko, ki bo ugotovil, da moramo iz konzervatorskih razlogov odpraviti kar celotno gozdarstvo kot gospodarsko dejavnost, saj predstavlja manj kot 0,5 % bruto domačega proizvoda. **Takrat pa družba gozdarja ne bo več potrebovala.**

Prva naša replika na zgrešen pristop do problematike divjega petelina (GV 3/2000) je dala za rezultat prispevek mag. Časa v Strokovnih razpravah (GV 5-6/2000) z nekaterimi nepravilnimi pristopi, zaključki in interpretacijami. Na najpomembnejše smo skušali opozoriti z namenom, da objektivneje osvetlimo problematiko. S to repliko in s prvim delom slovenskega pregovora "Človeku se pove enkrat ..." zaključujemo razpravo.

Darj Krajčič, Tone Kladnik, Mirko Perušek

Divji petelin včasih je tudi lastne iztrebke (foto: Tone Kladnik)